

UDK 929Kotrter, P.
272-722.52(497.521.2Zagreb)*144*(091)
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 9. prosinca 2016.
Prihvaćeno za objavljivanje: 3. ožujka 2020.

PETAR KOTTRER – ZAGREBAČKI BISKUP S POTVRDOM BASELSKOG KONCILIA¹

Tomislav MATIĆ, Zagreb

Petar Kottrter bio je klerik porijeklom iz grada Passaua, koji je zahvaljujući svojem visokom obrazovanju i kontaktima s pripadnicima kancelarije austrijskih vojvoda iz dinastije Habsburg tijekom prve polovice 15. stoljeća uspio napredovati u crkvenoj hijerarhiji srednjovjekovne Austrije i Tirola. Vjerojatno zbog neslaganja s austrijskim vojvodom Fridrikom V., budućim svetim rimskim carem, 1439. godine postao je kancelarom Fridrikova neprijatelja, njegovog brata Alberta VI. Zahvaljujući vrlo složenoj situaciji u tadašnjem Ugarskom Kraljevstvu, koje je bilo zahvaćeno prijestolnim borbama, Kotrtera je njegov gospodar kandidirao za zagrebačkog biskupa 1440. godine. Iako je uspio steći potvrdu protupape Feliksa V. i poljsko-ugarskog kralja Vladislava Jagelovića, Kotrterova je karijera na zagrebačkoj biskupskoj stolici završila nakon što ga je Albert VI. dao zatočiti krajem 1443. godine. Iako se i nakon toga ponekad nazivao zagrebačkim biskupom, njegove veze s tom biskupijom tada prestaju.

KLJUČNE RIJEČI: *Zagrebačka biskupija, srednji vijek, 15. stoljeće, Habsburzi, Celjski koncil, Baselski koncil.*

Uvod

Već početkom 20. stoljeća bio je objavljen niz izvora koji smještaju Petra Kotrtera u red zagrebačkih biskupa, ili barem pretendena na zagrebačku biskupsku stolicu. Joseph Chmel objavio je 1843. i 1851. godine prijepise triju isprava koje spominju Kotrtera kao izabranog i potvrđenog zagrebačkog biskupa,² a nedugo zatim i József Teleki prijepis jed-

¹ Ovaj rad je financiran iz odobrenoga znanstvenog projekta Hrvatskoga katoličkog sveučilišta (»Porijeklo, strukture i percepcije društvenih elita hrvatskog srednjeg i ranog novog vijeka«, HKS-2016-1).

² Josef CHMEL, *Geschichte Kaiser Friedrichs IV. und seines Sohnes Maximilian*, vol. 2, Hamburg, 1843., str. 736–737, Beilage III. i ISTI, »Zur Kritik der österreichischer Geschichte, Beiträge zur Beleuchtung der kirchlichen Zustände Österreichs im 15. Jahrhundert«, *Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Classe*, god. 2, Beč, 1851., str. 337, bilj. 1 i str. 338, bilj. 1.

ne od njih.³ Nekoliko desetljeća kasnije, Vilmos Fraknói objavio je prijepis isprave kojom ugarski kralj Vladislav I. priznaje Kottreera za zagrebačkog biskupa,⁴ a Johannes Haller objavio je još neke relevantne materijale.⁵ S obzirom na brojnost isprava koje spominju Kottreera kao zagrebačkog biskupa, Konrad Eubel nije oklijevao da ga spomene uz svoju listu srednjovjekovnih biskupa, iako samo u bilješki.⁶

Od hrvatskih povjesničara koji su spominjali Kottreera, Ivan pl. Bojničić napisao je 1901. godine, govoreći o članku mađarskog akademika Samua Boroszovskog: »pada nam u oči, da gosp. pisac u jednoj opasci veli, da je god. 1441. neki Pavao Kottreer postao biskupom zagrebačkim. Odakle je pisac uzeo ovu viest, nije nam poznato; nu svakomu je poznato, da je od god. 1440. – 1453. Benedictus de Zolio (Zollfeld kod Cjelovca u Koruškoj) bio biskupom zagrebačkim, i njegovim protubiskupom da je bio Dimitrija Čupor Moslavački«⁷. Ta je pogreška djelomično ispravljena sljedeće godine, kada su Vjekoslav Klaić i Karlo Horvat objavili vrlo kratak njemački regist iz šestog toma povijesti habsburške dinastije Eduarda Marije Lichnowskog u kojem se spominje Petar Kottreer kao izabrani biskup Zagreba.⁸ Međutim, autori na temelju toga nisu iznijeli nikakve zaključke. Kottreerova uloga u povijesti Zagrebačke biskupije zanemarivana je i tijekom sljedećih desetljeća. Ljudevit Ivančan u svojem velikom i nažalost još neobjavljenom radu o zagrebačkim kanonicima, govoreći o sukobu oko Zagrebačke biskupije u 15. stoljeću, nigdje ne spominje Kottreera,⁹ kao ni Josip Buturac u svojem kratkom popisu zagrebačkih prelata.¹⁰ Milenijsko izdanje *Zagrebački biskupi i nadbiskupi*, izdano povodom tisućgodišnjice Zagrebačke biskupije, ne donosi ni crtice o Kottreeru, čak ni u tekstovima koje je Andrija Lukinović priložio o Kottreerovim rivalima za biskupsku stolicu.¹¹ Taj ga je autor samo uzgred spomenuo u svojem publicističkom djelu o povijesti Zagrebačke biskupije.¹²

Glavni je razlog za Kottreerovo izostavljanje iz popisa zagrebačkih biskupa to što on nije imao potvrdu rimskog pape Eugena IV. (vladao 1431. – 1447.), nego Koncila u Baselu i antipape Feliksa V. (vladao 1440. – 1449.). Također, razlog bi mogao biti i što je arhiv-

³ József TELEKI (ur.), *Hunyadiak kora Magyarországon*, vol. 10, Budimpešta, 1853., str. 146–147, dok. LXV.

⁴ Vilmos FRAKNÓI (ur.), *Oklevéltár a Magyar király kegyuri jog történetéhez*, Budimpešta, 1899., str. 20–21, dok. XIII.

⁵ Johannes HALLER (ur.), »Beiträge zur Geschichte des Konzils von Basel«, *Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins*, ser. 2, god. 16 (55), Karlsruhe, 1901., str. 230–232, dok. 24 i 25.

⁶ Konrad EUBEL, *Hierarchia catholica medii aevi*, vol. 2 (1431–1503), Münster, 1914., str. 271.

⁷ Ivan pl. BOJNIČIĆ, »Zagrebački biskup Luka, 1500. – 1510.«, *Vjestnik kraljevskog hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva*, god. 3, Zagreb, 1901., str. 70.

⁸ Vjekoslav KLAJČ – Karlo HORVAT, »Gradja za povjestnicu zagrebačkih biskupa od god. 1433. do 1466.«, *Vjestnik kraljevskog hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva*, god. 4, Zagreb, 1902., str. 123. Podatak na koji se autori referiraju nalazi se u: Eduard Maria LICHNOWSKY, *Geschichte des Hauses Habsburg*, vol. 6: *Von Herzog Friedrichs Wahl zum römischen König bis zu König Ladislaus Tode*, Beč, 1842., str. CXXIV, reg. 1326. U potonjem djelu nalazi se još jedan regist koji spominje Kottreera kao zagrebačkog biskupa (*Isto*, str. LXXVIII, reg. 723), ali ga navedeni autori ne spominju. Još jedan regist ne spominje Kottreera imenom, ali se odnosi na njega (*Isto*, str. LXXXII, reg. 783).

⁹ Ljudevit IVANČAN, *Podatci o zagrebačkim kanonicima*, strojopis u Kaptolskom arhivu u Zagrebu, 1912. – 1924., str. 168–181.

¹⁰ Josip BUTURAC, *Zagrebački biskupi i nadbiskupi 1094. – 1944.*, Zagreb, 1944., posebno str. 23–24.

¹¹ Andrija LUKINOVIĆ, »Biskup Benedikt de Zolio (1440–1454)«, *Zagrebački biskupi i nadbiskupi*, Franko MIROŠEVIĆ (ur.), Zagreb, 1995., str. 189–197 i ISTI, »Biskup Demetrije Čupor (1465–1466)«, u: *Isto*, str. 202–205.

¹² Andrija LUKINOVIĆ, *Zagreb – devetstoljetna biskupija*, Zagreb, 1995., str. 125.

ski materijal i literatura o Kottreru isključivo inozemne provenijencije, te su hrvatskim istraživačima dugo ostali nedostupnima. Relevantne isprave čuvaju se u bečkom Haus-, Hof- und Staatsarchivu, u cistercijskom samostanu Neukloster u Bečkom Novom Mjestu i drugdje. Glede literature o Kottreru, valja spomenuti neobjavljeni rad Erwina Auera o kancelariji austrijskog vojvode Alberta VI. Habsburškog (1418. – 1463.),¹³ kao i biografiju Alberta VI. Konstantina M. A. Langmaiera.¹⁴ Također je Dieter Speck u svojem radu o osnivanju sveučilišta u Freiburgu naveo kratku biografiju Petra Kotttrera.¹⁵ Ti su radovi vrijedni za proučavanje Kottterove karijere jer je on tijekom velikog dijela svojeg života bio kancelar ili savjetnik Alberta VI., a zahvaljujući njemu postao je i zagrebačkim biskupom.

Petar Kotttrer djelovao je na području Tirola, Kranjske, Štajerske, Slavonije, Austrije, Švicarske i Porajnja, a njegova nam karijera pokazuje da su jake veze između Zagrebačke biskupije i dinastije Habsburg postojale već u prvoj polovici 15. stoljeća. Ona ukazuje na složenost kasnosrednjovjekovne biskupske sukcesije i upotpunjuje povijest Zagrebačke biskupije tijekom njezina vjerojatno najturbulentnijeg razdoblja, ali također ukazuje na utjecaj Baselskog koncila na nju, što je vrlo slabo istražena tema.¹⁶ Ovaj rad dokazat će da je Zagreb jedna od biskupija koje su tijekom posljednje srednjovjekovne shizme imale dva biskupa, jednog odanog rimskom papi i drugog odanog baselskom.¹⁷ Usredotočit će se na Kottterove veze sa Zagrebačkom biskupijom u kontekstu njegove karijere i suvremene političke situacije. U tu svrhu bit će nužno objasniti njegov uspon u crkvenoj hijerarhiji kao i službu vojvodi Albertu VI. te utjecaj Habsburga, grofova Celjskih i ugarskih kraljeva na postavljanje zagrebačkih biskupa.

1. Uspon Petra Kotttrera u crkvenoj hijerarhiji i kancelarijama habsburških vojvoda

Petar Kotttrer bio je vrlo obrazovan čovjek, što je vjerojatno pomoglo njegovoj karijeri, među ostalim i zato što je Koncil u Konstanci propisao da pri dodjeli crkvenih službi valja

¹³ Erwin AUER, *Studien zur Geschichte der Kanzlei Albrechts VI. von Österreich*, rad za državni ispit, Institut für Österreichische Geschichtsforschung, Beč, 1947., posebno str. 152–153.

¹⁴ Konstantin Moritz Ambrosius LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht VI. von Österreich (1418–1463) – Ein Fürst im Spannungsfeld von Dynastie, Regionen und Reich*, Köln – Weimar – Beč, 2015., posebno str. 73–74 i 88.

¹⁵ Dieter SPECK, »Fürst, Räte und die Anfänge der Freiburger Universität«, *Attempto – oder wie stiftet man eine Universität*, Sönke LORENZ (ur.), Stuttgart, 1999., str. 84–85.

¹⁶ Jedan od najvažnijih koncilskih otaca bio je komarnički arhidakon Ivan Bachenstein. Njegove veze sa Zagrebačkom biskupijom nakon odlaska u Basel u potpunosti su neistražene. Zasad najpotpuniji pokušaj Bachensteinove biografije nalazi se u: Adalbert ERLER, *Mittelalterliche Rechtsgutachten zur mainzer Stiftsfehde 1459–1463*, Wiesbaden, 1964., str. 129–136.

¹⁷ Vjerojatno najpoznatiji primjer takve biskupije bio je Freising; vidi: Joachim W. STIEBER, *Pope Eugenius IV, the Council of Basel and the Secular and Ecclesiastical Authorities in the Empire: The Conflict over Supreme Authority and Power in the Church*, Leiden, 1978., str. 262–263; Paul-Joachim HEINIG, *Kaiser Friedrich III. (1440–1493): Hof, Regierung und Politik*, vol. 1, Köln – Weimar – Beč, 1997., str. 643–644. Još jedan važan primjer je Akvileja; vidi: Jan Władysław WOŚ, *Alessandro di Masovia, vescovo e principe di Trento (1423–1444)*, Pisa, 1994., str. 39–40. Općenito o problematici zaposjedanja biskupskih stolica u vrijeme zasjedanja Baselskog koncila, vidi: Johannes HELMRATH, *Das Basler Konzil (1431–1449) – Forschungsstand und Probleme*, Köln – Beč, 1987., str. 188–193.

birati obrazovane kandidate.¹⁸ Studij je započeo na Bečkom sveučilištu, gdje je upisan kao *Petrus Chotter de Patavia* u zimskom semestru 1416./1417. godine.¹⁹ Pri upisu je kao mjesto njegova podrijetla naveden grad Passau (lat. Patavia), te je moguće pretpostaviti da je dolazio iz građanske obitelji. Upisao se na Pravni fakultet,²⁰ što nije bio uobičajeni tijekom obrazovanja, jer bi studenti u to vrijeme započinjali studij uglavnom na Fakultetu slobodnih umjetnosti.²¹ Ne znamo kakvo je obrazovanje stekao prije upisa na Bečko sveučilište, ali moguće je da je podučavan u nekoj od gradskih ili kaptolskih škola, pogotovo stoga što ga kasnije nalazimo kao javnog bilježnika, a oni su obrazovanje obično stjecali u takvim ustanovama.²²

Nedugo nakon upisa, Kotttrer je iz nepoznatih razloga prekinuo studij. Ponovno se pojavljuje tek 1420. godine, kada je postao župnikom Sankt Dyonisena kod Brucka an der Mur, nakon što je prethodni župnik uklonjen zbog umiješanosti u ubojstvo.²³ Međutim, nije uspio ući u posjed te župe jer je njegov prethodnik odbio odstupiti te se Kotttrer 1422. godine pristao odreći prava na nju u korist Jurja Stubiera, koji se zauzvrat u njegovu korist odrekao kanonikata u kolegijatnoj crkvi sv. Nikole u Strassburgu kod Gurka i kapele sv. Akacija u tamošnjoj utvrdi.²⁴

Juraj Stubier vjerojatno je bio ključna osoba za pokretanje Kotttrrove karijere. Već je u vrijeme navedene zamjene bio bilježnik austrijskog vojvode Ernesta Habsburškog (1377. – 1424.), a i nakon njegove smrti nastavio je služiti Habsburzima, te je vjerojatno zahvaljujući njima 1437. godine postao biskupom Brixena (tal. Bressanone). Bio je protonotar i vicekancelar Ernestova brata, vojvode Fridrika IV. (1382. – 1439.) i Ernestova sina Fridrika V. (1415. – 1493., 1440. izabran za rimskog kralja),²⁵ a kasnije i kancelar Fridrika IV., koji mu je na samrtni povjerio brigu za svojeg maloljetnog sina Sigismunda (1427. – 1493.).²⁶ Stubier je mogao povezati Kotttrera s austrijskom vladarskom kućom i ubaciti ga

¹⁸ Phillip H. STUMP, *The Reforms of the Council of Constance (1414 – 1418)*, Leiden, 1994., str. 91, 95, 99 i 101. Valja napomenuti da je jedino Njemačka nacija na Koncilu formalizirala preferiranje obrazovanih klerika.

¹⁹ Franz GALL – Leo SANTIFALLER (ur.), *Die Matrikel der Universität Wien, I. Band: 1377–1450. Quellen zur Geschichte der Universität Wien, 3. Abteilung*, Graz – Köln, 1956., str. 112.

²⁰ »*Petrus Chotter de Patavia*«; Kurt MÜHLBERGER I DR. (ur.), *Die Matrikel der Wiener Rechtswissenschaftlichen Fakultät, I. Band: 1402–1442. Publikationen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung, VI. Reihe: Quellen zur Geschichte der Universität Wien, 3. Abteilung*, Beč – München, 2011., str. 18.

²¹ Gordon LEFF, »The Trivium and the Three Philosophies«, *A History of the University in Europe: vol. 1 – Universities in the Middle Ages*, Hilde DE RIDDER-SYMOENS (ur.), Cambridge, 1997., str. 308–309.

²² Peter-Johannes SCHULER, *Geschichte des südwestdeutschen Notariats: Von seinen Anfängen bis zur Reichsnotariatsordnung von 1512*, Bühl, 1976., str. 100–108.

²³ *Repertorium Germanicum Online* (dalje: RG) IV 12352, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/4/12352> (zadnje posjećeno: 2. 11. 2016.).

²⁴ RG IV 03393, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/4/3393> (zadnje posjećeno: 2. 11. 2016.).

²⁵ RG V 02114, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/5/2114> (zadnje posjećeno: 2. 11. 2016.); usp. P. HEINIG, *Kaiser Friedrich III.*, str. 602. Za Stubierove veze s Fridrikom V. vidi: Ute Monika SCHWOB, »Vorreformatorische Massnahmen in Tirol – Zur Amtstätigkeit von Georg Stubier, Bischof von Brixen (1437–1443)«, *Ex ipsius rerum documentis: Beiträge zur Mediävistik. Festschrift für Harald Zimmermann zum 65. Geburtstag*, Klaus HERBERS – Hans Henning KÖRTUM – Carlo SERVATIUS (ur.), Sigmaringen, 1991., str. 609.

²⁶ Wilhelm BAUM, »Die Anfänge der Tiroler Adelsopposition gegen König Friedrich III.«, *Der Schlern*, god. 59, br. 10, Bolzano, 1985., str. 580.

u njihovu kancelariju. Također ga je mogao privesti na stranu konciliarizma, budući da je bio pobornik Baselskog koncila i njegovih pokušaja crkvene reforme.²⁷

Kotrera uistinu krajem 1420-ih nalazimo u habsburškoj kancelariji. U međuvremenu je 1425. godine uz nadarbine koje je već posjedovao stekao i župu Sankt Michael ob Bleiburg,²⁸ koje se 1428. odrekao kako bi mogao preuzeti župu Sv. Jurja u Slovenskim Konjicama (njem. Gonobitz). Oba su se mjesta nalazila u nasljednim zemljama habsburške kuće. U to je vrijeme Kotrter već bio tajnik vojvode Fridrika IV. te nema sumnje da mu je služba u vojvodinoj kancelariji omogućila preuzimanje te župe.²⁹ Dana 22. srpnja 1430. nalazimo ga u izravnoj vezi s Fridrikom IV., i to u najvišem državnom poslu. Tada on nije bio samo kancelarijski djelatnik nego i javni bilježnik, i u tom je svojstvu potvrdio i svojim bilježničkim znakom (vidi Sliku 1) ovjerio ispravu o sklapanju zaruka između vojvodina sina Sigismunda i francuske princeze Radegunde, kćeri kralja Karla VII., u Innsbrucku. U svojoj ovjeri predstavio se kao: »*Petrus Chotrter clericus Pataviensis, publicus imperiali auctoritate ac prefate illustrissimi principis, ducis Friderici, ducis Austrie etc. notarius.*«³⁰ Činjenica da se Kotrter, osim kao javni bilježnik kojeg je car ovlastio, deklarirao i kao onaj kojeg je Fridrik IV. ovlastio, jasno ukazuje na to da se nalazio u njegovoj službi, budući da javnom bilježniku ovlaštenje zemaljskog kneza nije bilo potrebno.³¹

Kotrter nije dugo djelovao kao javni bilježnik – kao takvog nalazimo ga samo 1429. i 1430. godine.³² Bilježnička služba vjerojatno mu je služila kao dodatni izvor prihoda, a vjerojatno mu je pomogla i pri ulasku u kancelariju Fridrika IV. Kao njegova tajnika nalazimo ga i 1433. godine, do kada je uspio uz župu u Slovenskim Konjicama steći i kanonikat i prebendu Brixena.³³ Tada je bio u prilici da nastavi studij prava, ali ne u Beču, nego u Padovi, jamačno zato što su mu se prihodi znatno povećali. U Padovi ga nalazimo kao rektora studenata prava 1435. godine, s naznakom da je nekoć bio tajnik Fridrika IV.³⁴

²⁷ U. M. SCHWOB, »Vorreformatiorische Massnahmen«, str. 612 i 620.

²⁸ RG IV 12352, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/4/12352> (zadnje posjećeno: 2. 11. 2016.).

²⁹ Isto, 11805 i 12351, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/4/11805> i <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/4/12351> (zadnje posjećeno: 17. 11. 2016.). Tajnik je u habsburškim kancelarijama bio niži službenik. Štoviše, tijekom vladavine cara Fridrika III. titula bilježnika izašla je iz uporabe te su bilježnici nazivani tajnicima. Ipak, neki od njih ponekad su obavljali vrlo važne zadatke. Vidi P. HEINIG, *Kaiser Friedrich III.*, str. 732–733.

³⁰ Österreichisches Staatsarchiv, Haus-, Hof- und Staatsarchiv (u daljnjem tekstu HHStA), Urkundenreihen, Siegelabguss- und Typarsammlungen, Staatsverträge Abschriften und Drucke (u daljnjem tekstu UR), *Habsburg-Lothringische Familienurkunden* (u daljnjem tekstu FUK), dok. 459.

³¹ Bilo je slučajeva, iako su bili rijetki, da zemaljski kneževi postavljaju javne bilježnike, ali oni su izdavali isprave samo s autoritetom kneževa i nije ih se poštivalo kao prave javne bilježnike. Vidi P.-J. SCHULER, *Geschichte*, str. 122–123.

³² Osim ovdje spomenute isprave, vidi: Peter-Johannes SCHULER, *Südwestdeutsche Notarszeichen*, Sigmaringen, 1976., str. 65 i Tafel 57, znak 331. Također vidi: Peter-Johannes SCHULER, *Notare Südwestdeutschlands – Ein prosopographisches Verzeichnis für die Zeit von 1300 bis ca. 1520*, Stuttgart, 1987., str. 232.

³³ RG V 07640, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/5/7640> (zadnje posjećeno: 2. 11. 2016.).

³⁴ Arnold LUSCHIN VON EBENGREUTH, »Oesterreicher an italienischen Universitäten zur Zeit der Reception des römischen Rechts«, *Blätter des Vereines für Landeskunde von Niederösterreich*, god. 14, Beč, 1880., str. 243, br. 67. Vidi: Karl GROSSMANN, »Die Frühzeit des Humanismus in Wien bis zu Celtis Berufung 1497.«, *Jahrbuch für Landeskunde von Niederösterreich*, god. 22, Beč, 1929., str. 205. Usp. Peter MORAW, »Gelehrte Juristen im Dienst der deutschen Könige des späten Mittelalters (1273–1493)«, *Gesammelte Beiträge zur deutschen und europäischen Universitätsgeschichte*, Leiden, 2008., str. 524. Za Kotrterov boravak u Padovi vidi: D. SPECK, »Fürst, Räte«, str. 84.

Od tada nadalje, nalazimo ga kao doktora kanonskog prava. Kao takav je 1436. godine od pape Eugena IV. dobio dozvolu da uz kanonikat Brixena i župu u Slovenskim Konjicama drži i dvije inkompatibilne nadarbine, kao i ekspektancije na kanonikate i prebende u Passauu i Tridentu (tal. Trento).³⁵

Nakon povratka iz Padove Kottrer se priključio dvoru Fridrika V., kasnijega rimskog kralja i cara. Tamo ga nalazimo 1. travnja 1437. godine, zajedno s Fridrikovim kancelarom Konradom Zeidlerom.³⁶ U to je vrijeme Fridrikov dvor bio tek formiran, budući da je godine 1435. Fridrik IV. konačno, i vrlo nevoljko, oslobodio svojeg skrbništva svoje nećake Fridrika V. i Alberta VI. te s njima postigao dogovor prema kojem će potonja dvojica vladati Štajerskom, Kranjskom i Koruškima, a Fridrik IV. Tirolom i Prednjom Austrijom, koja je sadržavala područja uz gornju Rajnu.³⁷ Moguće je Fridrik IV. ubacio Kottretera među osoblje svojeg netom emancipiranog nećaka sa zadatkom da ga drži na oku. Tomu u prilog govori to što je jedan od pristaša Fridrikova sina Sigismunda 1442. godine pisao o Kottretru kao o starom čovjeku od povjerenja Sigismundova pokojnog oca.³⁸

Nedugo nakon toga, između prosinca 1437. i rujna 1438.,³⁹ Kottrer je stekao župu Sv. Petra u Ljubljani zamjenom s Nikolom Sackom, koji je od Kottretera preuzeo Slovenske Konjice. Tada su počele njegove nedaće. U ožujku 1438., dok je Kottrer još držao ljubljansku župu, papa Eugen IV. dodijelio ju je Martinu iz Reifnitza. Čini se da su se očekivali sukobi oko toga, jer je papa to izriječno naveo kao razlog zašto se Martin ima odreći dvije od triju kapela koje je do tada držao.⁴⁰ Na tu je dodjelu u siječnju 1439. godine pristao vojvoda Fridrik V., rekavši da nije bio svjestan da je Nikola Sack bio maloljetan kada mu je dodijelio župu Sv. Petra u Ljubljani te da su zato i dodjela i njegova zamjena s Petrom Kottreterom bile ilegalne.⁴¹ Za Kottretera nije bila predviđena nikakva kompenzacija, čak ni povratak u

³⁵ RG V 07640, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/5/7640> (zadnje posjećeno: 2. 11. 2016.). Inkompatibilne nadarbine bile su one koje su uključivale dušebrižništvo. Vidi: Jadranka NERALIĆ, *Put do crkvene nadarbine. Rimska kurija i Dalmacija u 15. stoljeću*, Split, 2007., str. 105–106. Ekspektancija je pak bila papino jamstvo da će kandidatu biti dodijeljena prva ispražnjena nadarbina u navedenom mjestu. Vidi: P. H. STUMP, *The Reforms*, str. 80–81 i 84–86.

³⁶ Josef CHMEL (ur.), *Materialien zur österreichischen Geschichte*, Band 1, Heft 2, Beč, 1837., str. 45, dok. XXV. Iako je Heinig tvrdio da Kottrer nikada nije radio u kancelarijama Fridrika V., odnosno III. (P. HEINIG, *Kaiser Friedrich III.*, str. 633, bilj. 286), navedena ga isprava spominje među njegovim službenicima. Konrad Zeidler iz Münchena bio je pak Fridrikov prvi kancelar; u to je vrijeme bio župnik Pürgga u Štajerskoj. Vidi: *Isto*, str. 578.

³⁷ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 27–28; W. BAUM, »Die Anfänge«, str. 579.

³⁸ Justinian LADURNER, »Ueber Herzog Sigismund's Vormundschaft«, *Archiv für Geschichte und Alterthumskunde Tirols*, god. 3, Innsbruck, 1866., str. 67.

³⁹ Kottrer se odrekao župe Sv. Jurja u Slovenskim Konjicama nekada prije 21. prosinca 1437. (vidi: RG V 3837, URL: <http://rg-online.dhi-roma.it/RG/5/3837> (zadnje posjećeno: 17. 11. 2016.)), a dana 13. rujna 1438. kastelan utvrde Lušperk nedaleko od Slovenskih Konjica potvrdio je dug u novcu koji je tijekom svoje službe u posljednje dvije godine posudio od Kottretera, župnika u Ljubljani. Vidi: Kärntner Landesarchiv, *Allgemeine Urkundenreihe*, 418-B-C 2532 St, dostupno online URL: http://monasterium.net/mom/AT-KLA/AUR/AT-KLA_418-B-C_2532_St/charter?q=chottter (zadnje posjećeno 15. 12. 2019.).

⁴⁰ Heinrich Alois MAYER, ur., *Die Urkunden des Neuklosters zu Wiener Neustadt, Fontes rerum Austriacarum*, 2. Abteilung: *Diplomataria et acta*, Band 86, Beč, 1986., str. 199–200, dok. 424.

⁴¹ *Isto*, str. 201, dok. 428. Regest je djelomice netočan – u izvorniku nigdje ne stoji da je Kottrer svećenik Akvilejske patrijaršije, nego da se u njoj nalazi župa Sv. Petra. Vidi: Stiftsarchiv Neukloster, *Urkunden 1267–1881*, br. 428, 1439 I 28, dostupno online URL: http://monasterium.net/mom/AT-StiANK/NeuklosterOCist/1439_I_28/charter?q=kottter (zadnje posjećeno 15. 12. 2019.). Glede pitanja punoljetnosti, za stjecanje nadarbine s dušebrižništvom, poput župe, kandidat je morao imati najmanje 25 godina. Vidi:

Slovenske Konjice. Naime, Nikolu Sacka ondje nalazimo kao župnika još 1443. godine.⁴² Možemo pretpostaviti da je upravo Fridrik V. inicirao Kottterovo uklanjanje, s namjerom da ljubljansku župu dodijeli svojim ljudima. Naime, Martin iz Reifnizta bio je njegov kapelan, a župe Sv. Petra u Ljubljani odrekao se 1444. godine u korist Stjepana Alocha od Steina, tada također Fridrikova kapelana.⁴³

Kotttera je dakle njegov gospodar, Fridrik V., ostavio na cjedilu. Vjerojatno je uslijed toga odlučio zaštitu potražiti kod njegovih neprijatelja, prije svega kod njegovog brata Alberta VI. Prema dogovoru postignutom 1436. godine oba su brata očevinom trebala vladati zajednički, ali je unatoč tomu sve poslove vodio Fridrik.⁴⁴ Želeći se osloboditi bratove kontrole, Albert se uskoro povezo s Fridrikovim neprijateljima, ponajprije s grofovima Celjskima. Prvi sukob među braćom izbio je u ljeto 1439., kada je umro Fridrik IV. ostavivši samo maloljetnog sina Sigismunda kao nasljednika. Obojica braće željeli su biti imenovani njegovim skrbnicima, ali su tirolski staleži za tu ulogu izabrali samo Fridrika V.⁴⁵ Kako bi spriječili sukob, tirolski su velikaši – među njima i Juraj Stubier – žurno posredovali.⁴⁶ Fridrik je prepustio bratu neke posjede, ali je Albert ostao nezadovoljan i ojačao veze s Celjskima.⁴⁷

Upravo u vrijeme tog spora, u ljeto 1439., formirana je kancelarija Alberta VI. Kako je Auer primijetio, mjesto Albertova kancelara vjerojatno je već tada zauzeo Petar Kottter.⁴⁸ Kao doktor kanonskog prava bio je prava osoba za vođenje Albertove kancelarije jer je upravo u to vrijeme rasla uloga obrazovanih pravnika u dvorskim službama, a i kancelarije njegova brata Fridrika vodili su pravno obrazovani klerici.⁴⁹ Kancelarija Alberta VI. bila je ipak puno manja od Fridrikove i čini se da je u vrijeme dok ju je Kottter vodio, do 1444. godine, uz kancelara upošljavala samo jednog stalnog bilježnika.⁵⁰

Marko JERKOVIĆ, »Kandidati za prebendu zagrebačkog kaptola u provizijama pape Bonifacija IX. (1389. – 1404.)«, *Croatica christiana periodica*, god. 37, br. 72, Zagreb, 2013., str. 37.

⁴² Josef CHMEL, (ur.), *Regesta chronologico-diplomatica Friderici IV. Romanorum regis (imperatoris III.)*, sv. 1, *Abtheilung – Vom Jahre 1440 bis März 1452*, Beč, 1838., str. 147, reg. 1455.

⁴³ H. A. MAYER, *Die Urkunden*, str. 38–39, dok. 6.

⁴⁴ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 28.

⁴⁵ *Isto*, str. 36–37.

⁴⁶ W. BAUM, »Die Anfänge«, str. 581.

⁴⁷ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 37–38.

⁴⁸ E. AUER, *Studien*, str. 152 i 165. Albert VI. u svoju je službu uzeo mnoge bivše službenike Fridrika IV. Vidi: Dieter D. SPECK, »Fürst, Räte«, str. 62 i ISTI, »Albrecht VI. von Österreich und die »untreuen Schweizer«, *Ein »Bruderkrieg« macht Geschichte*, Peter NIEDERHÄUSER – Christian SIEBER (ur.), Zürich, 2006., str. 173.

⁴⁹ Paul-Joachim HEINIG, »Der Hof Kaiser Friedrichs III. – Außenwirkung und nach außen Wirkende«, *Vorträge und Forschungen*, god. 48, Ostfildern, 2002., str. 152 i ISTI, *Kaiser Friedrich III.*, str. 576 i 666.

⁵⁰ Poznato nam je ime samo jednoga kancelarijskog bilježnika iz tog vremena – Antona Richtarczta, spomenutog 3. svibnja 1443. u jednom pismu Alberta VI. Naravno, vjerojatno su u kancelariji povremeno radili bilježnici »na posudbi« iz drugih kancelarija. E. AUER, *Studien*, str. 155–156 i 158.

2. Postavljanje Kottreera za zagrebačkog biskupa u kontekstu sukoba između Alberta VI. i Fridrika V., prijestolnih borbi u Ugarskom Kraljevstvu i spora oko vrhovnog autoriteta Crkve

Nekoliko mjeseci nakon Fridrika IV. umro je i poglavar druge grane habsburške dinastije – rimski, češki i ugarski kralj Albert II., ostavivši trudnu suprugu Elizabetu (1409. – 1442.). Budući da je njegovom smrću Austrijsko Vojvodstvo ostalo bez vladara, Fridrik V. i Albert VI. pokušali su steći namjesništvo nad njime. Staleži su se 15. studenoga izjasnili za Fridrika, ali je Albert ovaj put inzistirao je da dobije svoj udio.⁵¹

Početkom 1440. Elizabeta je rodila sina, Ladislava Posmrtnog. Budući da nije namjevala prepustiti Fridriku skrbništvo, proglasila je 10. travnja Alberta VI. skrbnikom svojeg sina i njegovim namjesnikom u Austriji. To ju je dovelo u sukob s Fridrikom, koji je zatražio od austrijskih staleža da ga priznaju za jedinog skrbnika, što su oni 17. travnja učinili.⁵² Elizabetin položaj ubrzo je postao vrlo neizvjesnim, budući da su ugarski staleži izabrali za vladara poljskog kralja Vladislava III. Jagelovića (1424. – 1444.). Ona je na to dala okruniti svojeg sina za kralja, što je izazvalo izbijanje prijestolnih borbi.⁵³ Kraljica se tako morala istodobno boriti protiv Fridrika i Vladislava. Albert VI. je ostao uz nju i ona je s njime 31. svibnja u Gyóru zaključila savez, potvrdila ga kao skrbnika svojeg sina u Austriji i povjerila mu brigu nad svojim utvdama i gradovima u Ugarskoj.⁵⁴

Iste godine kada su izbile prijestolne borbe u Ugarskom Kraljevstvu, sukob između Baselskog koncila i pape Eugena IV. dosegao je svoj vrhunac. Koncilski su oci smatrali da je vrhovni autoritet Crkve opći koncil, a pobornici monarhijskog papinstva da je to papa te da i autoritet koncila ovisi o papinom ovlaštenju.⁵⁵ Eugen IV. pokušao je početkom 1438. godine preseliti koncil u Ferraru, ali je većina koncilskih otaca to odbila i pokrenula sudski proces protiv njega.⁵⁶ Sredinom 1439. Baselski koncil proglasio je vrhovni autoritet općih koncila vjerskom dogmom te proglasio Eugena IV. heretikom, i svrgnuo ga.⁵⁷ Krajem te godine koncilski su oci izabrali za papu vojvodu Amadeja VIII. Savojskog, koji je uzeo ime Feliks V. i položio zakletvu da će priznavati vrhovni autoritet koncila.⁵⁸ Baselski koncil ni tada nije bio raspušten, nego je nastavio zasijedati.⁵⁹

⁵¹ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 44–46.

⁵² *Isto*, str. 49.

⁵³ Pál ENGEL, *The Realm of St. Stephen*, London – New York, 2001., str. 281.

⁵⁴ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 50.

⁵⁵ O sukobu koncila i Eugena IV., vidi opširno u: J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 10–56. Za teološke argumente sukobljenih strana, vidi: Thomas PRÜGL, »Modelle konziliarer Kontroverstheologie. Johannes von Ragusa und Johannes von Torquemada«, *Vorträge und Forschungen*, god. 67, Ostfildern, 2007., str. 257–287.

⁵⁶ J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 135.

⁵⁷ *Isto*, str. 192.

⁵⁸ Joachim W. STIEBER, »Amédée VIII et le concile de Bâle«, *Amédée VIII – Felix V: Premier duc de Savoie et pape (1383–1451)*, *Colloque international, Ripaille-Lausanne, 23-26 octobre 1990*, Bernard ANDENMATTEN – Agostino PARAVICINI BAGLIANI (ur.), Lausanne, 1992., str. 349–360.

⁵⁹ S trajanjem od 6579 dana, Baselski koncil uvjerljivo je najduži u povijesti Crkve. U vezi toga, vidi i: Johannes HELMRATH, »Geistlich und werntlich. Zur Beziehung von Konzilien und Reichsversammlungen im 15. Jahrhundert«, *Vorträge und Forschungen*, god. 48, Ostfildern, 2002., str. 484–485.

Fridrik V., kojeg se nakon što je 1440. izabran za rimskog kralja obično naziva Fridrikom III., dugo se nije opredijelio ni za jednu od strana u tom sukobu.⁶⁰ Za razliku od njega, kraljica Elizabeta i Vladislav III. Jagelović poslali su Feliksu V. čestitke na njegovu izboru, nazvavši ga pravim papom.⁶¹ U takvoj je situaciji u ljeto 1440. godine došlo do dvostrukog izbora zagrebačkog biskupa. Papa Eugen IV. postavio je 29. srpnja za biskupa Benedikta iz Zvolena, jednog od zagrebačkih arhidakona, tvrdeći da je u tom slučaju pravo na postavljanje biskupa pridržano Svetoj Stolici.⁶² To je vjerojatno isposlovao grof Fridrik II. Celjski (+1454.), koji je kasnije tvrdio da je kraljica Elizabeta nekada u to vrijeme na njega prenijela patronatsko pravo nad Zagrebačkom biskupijom.⁶³ On se već 1439. godine deklarirao za Eugena IV., što je ovoga vjerojatno ponukalo da grofova kandidata postavi za biskupa.⁶⁴ Nakon što je postao biskupom, Benedikt je podijelio zagrebačke kanonikate grofovima službenicima – njegovu kancelaru Martinu iz Krškog (njem. Gurkfeld) i kape-lanu Andriji Duringu.⁶⁵

Već nekoliko dana nakon Benediktova imenovanja pokazalo se da je kraljica Elizabeta imala drukčije planove. Dana 13. kolovoza 1440. godine poslala je Feliksu V. iz Požuna pismo u kojem ga moli da potvrdi Petra Kottretera, kancelara vojvode Alberta VI., za zagrebačkog biskupa.⁶⁶ Istog je dana molbu s istim sadržajem poslao i sam Albert VI., dodavši joj čestitku na Feliksovoj nedavnoj krunidbi.⁶⁷ Oba pisma ističu da je patronatsko pravo nad Zagrebačkom biskupijom pripadalo isključivo Elizabeti kao ugarskoj kraljici.⁶⁸ Fridrik Celjski očito je djelovao bez njezine dozvole. Za to je imao prilike, jer je tada zagrebački kaptol bio uvelike u njegovoj moći – u srpnju 1440. stavio je pod svoju zaštitu kaptolske posjede, u zamjenu za dio kaptolskih prihoda.⁶⁹ Iako su kanonici kasnije tvrdili da su pristali na to zbog straha od Celjskih,⁷⁰ veliku opasnost za kaptolske posjede pred-

⁶⁰ J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 212–213.

⁶¹ Njihove čestitke su pristigle u Basel u kolovozu 1440. Vidi: Juan de SEGOVIA, »Historia gestorum generalis synodi Basiliensis, Vol. II, Knj. XVI.«, *Monumenta conciliorum generalium seculi decimi quinti. Concilium Basiliense. Scriptorum tomi III. pars II.*, Rudolf BEER (ur.), Beč, 1887., str. 497.

⁶² Andrija LUKINOVIĆ (ur.), *Monumenta historica episcopatus Zagrabienensis*, vol. 6, 1421.–1440., Zagreb, 1994., str. 613–615, dok. 561. Klaić je smatrao da je Benediktovo mjesto porijekla bio Zollfeld (V. KLAJČIĆ i K. HORVAT, »Gradja«, str. 121), što je ranije mislio i Bojničić (I. BOJNIČIĆ, »Zagrebački biskup«, str. 70). Lukinović navodi kao vjerojatnije mišljenje Ante Gulina prema kojem je mjesto Benediktova porijekla Zvolen u današnjoj Slovačkoj (A. LUKINOVIĆ, »Biskup Benedikt«, str. 192; Gulinovo mišljenje izneseno je u Ante GULIN, »Srednjovjekovni pečati zagrebačkih biskupa«, *Starine*, god. 58, Zagreb, 1980., str. 70). U srednjovjekovnim ispravama Zvolen se obično naziva Solium.

⁶³ V. FRAKNÓI, *Oklevéltár*, str. 17–18, dok. X. Vidi i V. KLAJČIĆ i K. HORVAT, »Gradja«, str. 122.

⁶⁴ J. HELMRATH, *Das Basler Konzil*, 309.

⁶⁵ Andrija LUKINOVIĆ (ur.), *Monumenta historica episcopatus Zagrabienensis*, vol. 7, 1441. – 1465., Zagreb, 2004., str. 1, dok. 1. i str. 21, dok. 26.

⁶⁶ J. HALLER, »Beiträge«, str. 230–231, dok. 24. Feliks V. okrunjen je devet mjeseci nakon svoga izbora, 24. srpnja 1440. Taj dugi period čekanja uzrokovan je naporima Koncila da omogući financijsko uzdržavanje papinske kurije, jer je prethodno ukinuo većinu dotadašnjih načina opozreivanja klera. J. W. STIEBER, »Amédée VIII«, str. 360–361.

⁶⁷ J. HALLER, »Beiträge«, str. 231–232, dok. 25.

⁶⁸ Usp. Nada KLAJČIĆ, *Zadnji knezi Celjski v deželah Sv. krone*, Celje, 1991., str. 36. Autorica je iznijela teoriju prema kojoj je kralj Sigismund patronatsko pravo nad Zagrebačkom biskupijom još početkom 15. stoljeća prenio na grofa Hermana II. Celjskog, Fridrikova oca i Ulrikova djeda.

⁶⁹ Tamás PÁLOSFALVI, »Cilleiek és Tallóciak: küzdelem Szlavóniáért (1440–1448)«, *Századok*, god. 134 (2000.), str. 54. Vidi i prijepis isprave u A. LUKINOVIĆ, *Monumenta VI*, str. 613, dok. 550.

⁷⁰ A. LUKINOVIĆ, *Monumenta VII*, str. 339, dok. 321.

stavljala je i stranka kralja Vladislava Jagelovića. U spomenutom pismu Feliksu V. kraljica Elizabeta tvrdila je da je Petar Kottler već pokušao ući u posjed biskupije, opremljen njezinim pismom nominacije, ali da ga je kaptol odbio izabrati, tvrdeći da trenutno zbog opasnosti ne može izabrati ni jednog kandidata. Kao glavnu opasnost navela je senjskog biskupa Ivana de Dominisa, za kojeg je izjavila da se pobunio protiv nje i da nastoji nasilno zaposjesti Zagrebačku biskupiju.⁷¹

Dominis je bio jedan od glavnih pobornika kralja Vladislava.⁷² Također je bio jedan od najvećih pobornika Eugena IV. i aktivno se suprotstavljao Baselskom koncilu.⁷³ Eugen IV. imenovao ga je 1438. godine svojim poslanikom s posebnim ovlastima da potire koncilske aktivnosti koje su na štetu dostojanstva Svete Stolice,⁷⁴ što je on savjesno činio.⁷⁵ Međutim, moguće je da ga je kraljica navela kao glavnu opasnost za Zagrebačku biskupiju kako bi prikrla metež u vlastitim redovima jer da je grof Fridrik Celjski neovisno od nje postavio svojeg kandidata za biskupa. To svakako nije bio jedini put da se Fridrik Celjski i njegova nećakinja (Fridrikova sestra Barbara bila je Elizabetina majka) nisu slagali. *Kronika Celjskih* svjedoči da je ona jednom prilikom čak naredila svojim sljedbenicima da grofa zatoče.⁷⁶ Kraljičini odnosi s Fridrikovim sinom, grofom Ulrikom II. (1406. – 1456.) bili su puno bolji. On vjerojatno nije imao veze s postavljanjem Benedikta iz Zvolena za biskupa. Tada je, naime, bio zatočen u Budimu, jer su ga Vladislavovi sljedbenici 22. lipnja 1440. godine zarobili.⁷⁷ Bio je oslobođen tek u studenom te godine.⁷⁸ Također, za razliku od svojeg oca, Ulrik je priznao Feliksa V. za papu, te mu je zajedno s kraljicom Elizabetom poslao čestitku na izboru.⁷⁹ U sukobima sa svojim bratom Albert VI. uvelike je ovisio o Ulrikovoj podršci, a suvremeni ga izvori opisuju kao grofova vjernog saveznika.⁸⁰ Budući da je brzo ostala bez financijskih sredstava, Elizabeta se 23. kolovoza u Hainburgu izmirila s Fridrikom III. i priznala mu skrbništvo nad Austrijom. Zauzvrat je od njega

⁷¹ J. HALLER, »Beiträge«, str. 231, dok. 24.

⁷² Klára PAJORIN, »L'Influsso del concilio di Basilea sull'umanesimo in Ungheria. I primi contatti degli Ungheresi con gli umanisti Greci«, *Italy and Hungary: Humanism and Art in the Early Renaissance. Acts of an International Conference, Florence, Villa I Tatti, June 6–8, 2007*, Péter FARBAKY – Louis A. WALDMANN (ur.), Firenca, 2011., str. 101.

⁷³ *Isto*, str. 104–106. Vidi i: J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 168; John JEFFERSON, *The Holy Wars of King Wladislas and Sultan Murad: The Ottoman-Christian Conflict from 1438–1444*, Leiden, 2012., str. 57.

⁷⁴ Pál LUKCSICS (ur.), *Diplomata pontificum saeculi XV, vol. II: Eugenius Papa IV. (1431–1447), Nicolaus Papa V. (1447–1455)*. *Monumenta Hungariae Italica II*, Budimpešta, 1938., str. 157, dok. 521.

⁷⁵ Vidi, primjerice, Juan DE SEGOVIA, »Historia gestorum generalis synodi Basiliensis, Vol. II, Knj. XIII.–XV.«, *Monumenta conciliorum generalium seculi decimi quinti. Concilium Basiliense. Scriptorum tomi III. pars I.*, Ernst BIRK (ur.), Beč, 1886., str. 187.

⁷⁶ Franz KRONES (ur.), »Die Cillier Chronik«, *Die Freien von Saneck und ihre Chronik*, Graz, 1883., str. 99–100.

⁷⁷ Anatol LEWICKI (ur.), *Codex epistolaris saeculi decimi quinti, vol. II. Monumenta mediae aevi historica res gestas Poloniae illustrantia, vol. XII*, Krakov, 1891., str. 421, dok. 276. Vidi i: F. KRONES, »Die Cillier Chronik«, str. 98, A. LEWICKI, *Codex epistolaris II*, str. 418–419, dok. 275; T. PÁLÓSFALVI, »Cilleiek és Tallóciak«, str. 52.

⁷⁸ *Isto*, str. 55–56; György FEISZT, »I. Ulászló dunántúli hadjárata, 1441«, *Határon innen, határon túl: Tanulmányok Tilcsik György 60. születésnapjára*, István BARISKA – László H. A. MAYER (ur.), Szombathely, 2012., str. 116.

⁷⁹ SEGOVIA, »Historia gestorum, Vol. II, Knj. XVI.«, str. 497.

⁸⁰ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 48–49.

dobila pomoć i posjede koje je stekla brakom za Alberta II., koje je Fridrik bio okupirao.⁸¹ Tom se prilikom i Albert VI. izmirio sa svojim bratom i s njime dogovorio podjelu očinskih posjeda.⁸² U Hainburgu su Elizabeta i Albert također u ime grofova Celjskih zaključili primirje s Fridrikom III. na deset mjeseci.⁸³

Vjerojatno je već tada Elizabeta s Fridrikom Celjskim postigla neki dogovor oko Zagrebačke biskupije. Grof je 1. listopada 1440. godine prenio na Benedikta iz Zvolena, koji još nije bio posvećen za biskupa, patronatsko pravo nad nadarbinama Zagrebačke biskupije, istaknuvši da je u potpunosti uvjeren u legalnost Benediktova položaja.⁸⁴ Potonja izjava vjerojatno je dodana jer je Benedikt bio postavljen bez kraljičine dozvole. U prosincu 1440. godine Elizabeta je prenijela patronatsko pravo nad zagrebačkom biskupskom stolicom, u smislu prava na nominiranje kandidata za biskupa, na Fridrika i Ulrika Celjskog. Darovanje nije bilo nasljedno, nego doživotno, i uključivalo je uvjet da se kandidata prvo predstavi kraljici.⁸⁵ Dakle, iz perspektive kraljice Elizabete, do tada grof Fridrik nije imao nikakvo patronatsko pravo nad Zagrebačkom biskupijom te je i njegovo prenošenje dijela patronatskog prava na Benedikta također bilo ilegalno. Ona ga nije potvrdila ni osporila, ali je 6. veljače 1441. na Benedikta sama prenijela patronatsko pravo, dodavši da ne sumnja u legalnost njegova položaja.⁸⁶ Grofova je donacija tako prešućena, ali je njezin sadržaj provela sama kraljica. Dotad je Elizabetin položaj postao očajnim i bila je prisiljena Fridriku III. predati čak i svoju djecu kao taoce,⁸⁷ te je grof Fridrik vjerojatno od nje iznuodio priznavanje svojeg kandidata za biskupa. Benedikt iz Zvolena tek je nakon kraljičina prenošenja patronata na Celjske uspio biti posvećen za biskupa, a u njezinoj ispravi od 6. veljače prvi se put spominje kao punopravni biskup zagrebački.⁸⁸

U međuvremenu se dogodilo nešto što je pokvarilo grofove i kraljičine planove. Dana 18. listopada 1440. pred Feliksom V. konačno su pročitana pisma koja su Elizabeta i Albert VI. poslali još u kolovozu, s molbom da Petar Kottreer bude potvrđen kao zagrebački biskup.⁸⁹ Budući da nije imao razloga da to ne učini, Feliks V. udovoljio je toj molbi i 5. studenoga potvrdio Petra za zagrebačkog biskupa.⁹⁰ Iz Feliksove potvrde čini se da Kottreeru dotad nije ostala ni jedna nadarbina osim briksenskog kanonikata, iako ga je Albert u

⁸¹ Thomas WILLICH (ur.), *Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493), Heft XII: Die Urkunden und Briefe des Österreichischen Staatsarchivs in Wien, Abt. Haus-, Hof- und Staatsarchiv: Allgemeine Urkundenreihe, Familienurkunden und Abschriftensammlungen (1440–1446)*, Beč – Weimar – Köln, 1999., str. 59–61, reg. 20. Vidi i: J. JEFFERSON, *The Holy Wars*, str. 251.

⁸² K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 55–57.

⁸³ T. WILLICH, *Regesten*, str. 58–59, reg. 19.

⁸⁴ V. FRAKNÓI, *Oklevéltár*; str. 17–18, dok. X.

⁸⁵ *Isto*, str. 18–19, dok. XI.

⁸⁶ *Isto*, str. 19, dok. XII.

⁸⁷ T. WILLICH, *Regesten*, str. 65–66, reg. 30.

⁸⁸ Još je 16. siječnja 1441. u registrima Apostolske komore naveden kao izabrani, a ne posvećeni biskup. Vidi: A. LUKINOVIĆ, *Monumenta VII*, str. 2, dok. 2.

⁸⁹ Johannes HALLER – Hermann HERRE (ur.), *Die Protokolle des Concils 1440 – 1443: Aus dem Manuale des Notars Jakob Hüglin, Concilium Basiliense. Studien und Quellen zur Geschichte des Concils von Basel, Band VII*, Basel, 1910., str. 265. I Juan de Segovia spominje čitanje tih dvaju pisama pred Feliksom V., ali naziva Petra zagrebačkim prepozitom, što on nikada nije bio. Vidi SEGOVIA, »Historia gestorum, Vol. II, Knj. XVI.«, str. 512.

⁹⁰ A. LUKINOVIĆ, *Monumenta VII*, str. 541–543, additamentum.

svojoj molbi iz kolovoza 1440. godine i dalje nazivao ljubljanskim župnikom, vjerojatno ne priznajući to što mu je njegov brat prethodne godine oduzeo tu župu.

Albert VI. imao je početkom 1441. godine mnogo razloga da bude nezadovoljan. Osim što je izgubio skrbništvo nad Ladislavom Posmrtnim i namjesništvo nad Austrijom, kraljica Elizabeta na njegov je račun učvrstila savez s Fridrikom Celjskim, uslijed čega je Albertov kandidat za zagrebačkog biskupa bio izigran. Njegov je brat svoje kancelarijske službenike bogato nagrađivao crkvenim nadarbinama,⁹¹ dok Albert svojem kancelaru nije mogao dati ništa. Kako je kraljica Elizabeta postala potpuno ovisna o pomoći Fridrika III., Albert se nije mogao nadati njezinoj podršci u sukobima s njime. Uslijed toga, više nije imao razloga održavati savez protiv Vladislava Jagelovića te je s njime otpočeo pregovore.⁹²

Vladislav je u prvoj polovici 1441. godine izvršio uspješan vojni pohod protiv snaga kraljice Elizabete i ugrozio posjede grofova Celjskih.⁹³ Međutim, na duhovnom polju morao je oprezno balansirati između poljske Crkve, koja je žestoko podupirala Baselski koncil, i ugarske, koja je bila na strani Eugena IV.⁹⁴ Dotad je od Eugena neuspješno tražio da Ivan de Dominis bude postavljen na zagrebačku biskupsku stolicu te mu je 12. travnja poslao pismo u kojem je izrazio uvrijeđenost što je Eugen naumio, kako bi ugodio drugima (bez sumnje kraljici Elizabeti i Celjskima), Dominisa premjestiti sa senjske ne na zagrebačku, nego na varadinsku (rum. Oradea) biskupsku stolicu. Iako je na molbu samog Dominisa pristao ispoštovati takvu odluku, upozorio je Eugena da se više ne miješa u postavljanje ugarskih biskupa.⁹⁵

Eugen IV. vjerojatno je smatrao da je time taj problem riješen i da su i Vladislav i Elizabeta pristali, makar nevoljko, da Benedikt iz Zvolena stoluje u Zagrebu. Mogao je biti zadovoljan jer bi njegovi pristaše time stekli i Zagrebačku i Varadinsku biskupiju. Dana 25. svibnja poslao je ispriku Vladislavu, tvrdeći da bi bio spriječio Benediktovo postavljanje, ali da je imao prejaku podršku. Također je obećao da ubuduće neće postavljati ugarske biskupe, a da se prvo ne posavjetuje s Vladislavom.⁹⁶

Međutim, nitko nije računao na Alberta VI. On je ostao odanim Feliksu V. – poslanici Baselskog koncila izvijestili su sredinom 1441. godine da je Albert pred njima izjavio da je spreman umrijeti braneći njegovu čast.⁹⁷ Sada mu se ukazala prilika da iskoristi Vladislavovo nezadovoljstvo Eugenom IV. Na ruku mu je išlo i to što su njegovi saveznici, grofovi Celjski, u travnju 1441. godine sklopili mir s Vladislavom i priznali ga za

⁹¹ Fridrik III. isposlovao je 1440. godine da njegov kancelar Konrad Zeidler bude postavljen za prepozita kolegijalne crkve sv. Stjepana u Beču. Značajno je što je postavljanje zatraženo i dobiveno od Baselskog koncila, a ne od Eugena IV., vjerojatno zato što je sam Zeidler do smrti bio odani pristaša Koncila. Vidi P. HEINIG, *Kaiser Friedrich III.*, str. 568 i 578. Također, Fridrik je svojem čovjeku od povjerenja Ulriku Sonnenbergeru od Öhringena 1441. dao župu Laa an der Thaya, jednu od najbogatijih u Austriji. Vidi *Isto*, str. 586.

⁹² K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 59–60.

⁹³ G. FEISZT, »I. Ulászló«, str. 118–119.

⁹⁴ J. JEFFERSON, *The Holy Wars*, str. 267.

⁹⁵ Magyar Nemzeti Levéltár, Q szekció: Mohács előtti gyűjtemény, *Diplomatikai fényképgyűjtemény*, dok. 293 348 (original isprave nalazi se u British Library, London). Vidi i: J. HALLER – H. HERRE, *Die Protokolle VII*, str. 265, bilj. 1. Usp. G. FEISZT, »I. Ulászló«, str. 121.

⁹⁶ P. LUKCSICS, *Diplomata pontificum II*, str. 198, dok. 726.

⁹⁷ J. HALLER – H. HERRE, *Die Protokolle VII*, str. 409. Vidi i: K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 63.

ugarskog vladara.⁹⁸ Albert je imao u svojoj vlasti važnog Vladislavova pristašu – šomođskog i virovitičkog župana Emerika Marcalija, kojeg je kraljica Elizabeta bila zarobila zajedno s hrvatskim, slavonskim i dalmatinskim banom Matkom Talovcem početkom 1440. godine.⁹⁹ Matko Talovac ubrzo je bio oslobođen, ali je Marcali ostao u zatočeništvu. Elizabeta ga je predala Albertu VI., koji ga je držao u utvrdi Forchtenstein (mađ. Fraknó), svojem glavnom uporištu na ugarskom teritoriju.¹⁰⁰ Kako više nije imao razloga da se sukobljava s Vladislavom, Albert je u proljeće 1441. godine na određeni rok oslobodio Marcalija, a ban Matko zajamčio je da će se na Božić 1441. godine Marcali vratiti u njegovo zatočeništvo.¹⁰¹

Dio tog dogovora vjerojatno je bio da Kottler dobije Zagrebačku biskupiju. Kralj Vladislav primio ga je 17. travnja 1441. kao svojeg podanika i predao mu tu biskupiju, a kao razlog naveo je njegovu pomoć prilikom oslobađanja Emerika Marcalija. Predavanje biskupije uvjetovao je time da ban Matko Talovac nastavi držati biskupske utvrde, formalno do sljedećeg Božića.¹⁰² To je rješenje bilo na korist objema stranama, a Vladislav je njime istodobno onemogućio Benediktu iz Zvolena preuzimanje Zagrebačke biskupije i oslabio savez Alberta VI. s kraljicom Elizabetom.

Kottler je time postao zagrebačkim biskupom s potvrdom baselskog pape i ugarskog kralja. Kraljica Elizabeta nije više poduzela ništa u korist Benedikta iz Zvolena, ali nakon sklapanja mira s Vladislavom ni Celjski više nisu inzistirali na priznavanju Benediktovih biskupskih prava.¹⁰³ Štoviše, Vladislav je zabranio zagrebačkom kaptolu da prizna Benedikta za biskupa i kaptol je njegovu zabranu ispoštovao.¹⁰⁴ Benedikt je zbog toga stavio crkvene kazne na kaptol, ali one nisu imale nikakvog učinka. Eugen IV. pokušao je početkom 1443. godine preko svojeg legata, kardinala Julijana Cesarinija, navesti kaptol da prihvati Benedikta za biskupa,¹⁰⁵ ali sam je Benedikt sredinom 1444. godine izjavio da Cesarini samo odugovlači i ne čini ništa u njegovu korist.¹⁰⁶

Nije poznato je li Kottler ikada zaista ušao u posjed svoje biskupije, pa niti je li uopće želio stolovati u njoj. Enea Silvio Piccolomini nešto je kasnije, početkom 1444. godine, o

⁹⁸ T. PÁLÓSFALVI, »Cilleiek és Tallóciak«, str. 58.

⁹⁹ *Isto*, str. 49–50.

¹⁰⁰ Forchtenstein u to vrijeme nije bio u vlasništvu Alberta niti Elizabete, ali su njegovi vlasnici bili njihovi saveznici. Vidi: K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 54–55.

¹⁰¹ J. TELEKI, *Hunyadiak kora X*, str. 97–99, dok. XLIV.

¹⁰² T. PÁLÓSFALVI, »Cilleiek és Tallóciak«, str. 59–60; prijepis isprave u: V. FRAKNÓI, *Oklevéltár*, str. 20–21, dok. XIII.

¹⁰³ T. PÁLÓSFALVI, »Cilleiek és Tallóciak«, str. 65.

¹⁰⁴ A. LUKINOVIC, *Monumenta VII*, str. 32, dok. 35 i 36. Usp. A. LUKINOVIC, »Biskup Benedikt«, str. 192.

¹⁰⁵ Eugen IV. i Cesarini uvjetovali su skidanje crkvenih kazni koje je Benedikt bacio na kaptol njihovim izmirenjem. Vidi: A. LUKINOVIC, *Monumenta VII*, str. 26–28, dok. 32 i str. 32, dok. 36.

¹⁰⁶ György BÓNIS, *Szentszéki regeszták – Iratok az egyházi bíraskodás történetéhez a középkori Magyarországon*, Budimpešta, 1997., str. 307, reg. 2563. Cesarinijevi postupci imaju smisla jer mu u to vrijeme nije bilo u interesu slabiti položaj kralja Vladislava, koji je imao centralnu ulogu u njegovim planovima. Vidi: T. PÁLÓSFALVI, »Cilleiek és Tallóciak«, str. 68. Naime, Eugen IV. imenovao je Cesarinija svojim legatom u Ugarskoj i Poljskoj 1442. godine sa zadatkom da nagovori Vladislava da prisili poljski kler da uskrati podršku Baselskom koncilu, da posreduje u prijestolnim borbama u Ugarskoj i da promovira križarski pohod protiv Osmanlija. Vidi: J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 199–200; J. JEFFERSON, *The Holy Wars*, str. 274 i dalje.

njemu zapisao da nije pokazivao mnogo volje za upravljanje svojom biskupijom.¹⁰⁷ Ipak, njegov je položaj bio solidan i tijekom sljedeće dvije godine bio je na vrhuncu moći. Primjerice, kada je 1442. godine vojvodi Sigismundu anonimni autor poslao niz uputa kako da se oslobodi skrbništva svojeg bratića Fridrika III., potaknuo ga je da se za pomoć obrati ponajprije Albertu IV., biskupu Passaua Leonardu Laimingeru ili Petru Kottleru.¹⁰⁸ Piccolomini je pak zapisao da je Kottler – kojeg naziva zagrebačkim biskupom – najviše, zajedno s Fridrikovim kancelarom Konradom Zeidlerom, pridonio eskalaciji sukoba između Alberta VI. i njegova brata Fridrika.¹⁰⁹ U svjetlu toga kako se Fridrik ponio prema njemu nekoliko godina ranije, možemo pretpostaviti da se Kottler želio osvetiti. Sukob je izbio sredinom 1442. godine zbog Albertova inzistiranja na ponovnoj podjeli očevine. Kako su Celjski tada bili u miru s kraljem Vladislavom, mogli su obnoviti savez s Albertom i zajedno s njime napasti Fridrikove zemlje sredinom 1442. godine. Njihov je pokušaj okončan neuspješnom opsadom Ljubljane.¹¹⁰

Albert se s bratom izmirio u veljači 1443. godine, nedugo nakon što je umrla njegova saveznica, kraljica Elizabeta. Dana 16. kolovoza i Celjski su u Bečkom Novom Mjestu sklopili mir s kraljem Fridrikom.¹¹¹ Tom je prilikom ondje boravio i Albert, a s njime i Kottler. Igram slučaja, tada su pred Fridrika III. došli poslanici portugalskog regenta Petra Aviza (1392. – 1449.). On je nekoć služio Sigismundu Luksemburškom (1368. – 1437.) ratujući protiv Osmanlija u Ugarskoj i za nagradu primio markgrofoviju Treviso u sjevernoj Italiji, ali mu je kasnije Sigismund oduzima.¹¹² Rečeni su poslanici u ime svojeg gospodara zamolili kralja Fridrika da mu vrati Treviso, na što je on pristao.¹¹³ Međutim, ovdje je važnije što je 27. kolovoza poslanicima potvrdio vjerodajnicu. Tomu su svjedočili najviši plemići koji su u to vrijeme boravili na Fridrikovu dvoru, uključivši njegova brata Alberta, Ulrika Celjskog i Petra Kottlera, koji je u ispravi imenovan kao »*Petrus episcopus*

¹⁰⁷ Rudolf WOLKAN (ur.), *Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. I. Abteilung: Briefe aus der Laienzeit (1431–1445). I. Band: Privatbriefe. Fontes rerum Austriacarum. 2. Abteilung: Diplomataria et acta, 61. Band*, Beč, 1909., str. 267, dok. 111.

¹⁰⁸ J. CHMEL, *Materialien I*, 2, str. 200; J. LADURNER, »Ueber Herzog«, str. 61–67. Vidi i: W. BAUM, »Die Anfänge«, str. 583; K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 67, bilj. 274.

¹⁰⁹ »Discordiarum huiusmodi habiti sunt precipui auctores Petrus Cotra episcopus zagabriensis et Corradus Zeler, prepositus viennensis, quorum alter Friderici, alter Alberti cancellarius erat.« Enea Silvius PICCOLOMINI, »De viris illustribus«, *Biblioteca Italiana*, URL: <http://ww2.bibliotecaitaliana.it/xtf/view?docId=bibit001150/bibit001150.xml&chunk.id=d5881e624&toc.depth=1&toc.id=&brand=newlook> (zadnje posjećeno: 18. 11. 2016.). Vidi i: K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 74, bilj. 328.

¹¹⁰ *Isto*, str. 68–69.

¹¹¹ *Isto*, str. 70–71. Tekst mirovnog ugovora Fridrika III. s Celjskima nalazi se u: HHSa, UR, *Allgemeine Urkundenreihe* (u daljnjem tekstu AUR), dok. 1443 VIII 16.

¹¹² E. S. PICCOLOMINI, »De viris illustribus«, URL: <http://ww2.bibliotecaitaliana.it/xtf/view?docId=bibit001150/bibit001150.xml&chunk.id=d5881e729&toc.depth=1&toc.id=&brand=newlook> (zadnje posjećeno: 18. 11. 2016.) Treviso je već u vrijeme kada je darovan Petru 1418. godine bio pod vlašću Mletačke Republike te je Sigismundov dar bio hipotetske prirode. Vidi: Wilhelm W. BAUM, *Kaiser Sigismund: Hus, Konstanz und Türkenkriege*, Graz, 1993., str. 196.

¹¹³ Rudolf WOLKAN (ur.), *Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. I. Abteilung: Briefe aus der Laienzeit (1431–1445). I. Band: Amtliche Briefe. Fontes rerum Austriacarum. 2. Abteilung: Diplomataria et acta, 61. Band*, Beč, 1909., str. 77, dok. XXXIX. Vidi i: J. CHMEL, *Regesta I*, str. 145, reg. 1408, str. 153, reg. 1520 i str. 153–154, reg. 1524.

Zagrawiensis«. ¹¹⁴ Ta je isprava jedina u kojoj Kotttrer naveden kao punopravni zagrebački biskup, a osim u njoj kao takav se spominje samo u Piccolominijevu spisu *De viris illustribus*. Kako se u svim kasnijim ispravama navodi samo kao izabran i potvrđen biskup, moguće je da je Kotttrerovo posvećenje, ako je bilo izvršeno, kasnije dovedeno u pitanje, ili da je u navedenim dvama slučajevima pogrešno tituliran. U prilog prvoj mogućnosti mogla bi ići Piccolominijeva tvrdnja da su nakon Kotttrerova uhićenja mnogi tvrdili da je bio u iregularnosti i da mu je trebalo oduzeti biskupiju. ¹¹⁵

3. Kotttrerovo uhićenje i gubitak veza sa Zagrebačkom biskupijom

Krajem 1443. godine, ubrzo nakon navedenog događaja, Kotttrer je izgubio sve što je dotad uspio steći. Piccolomini, koji je u to vrijeme boravio na dvoru Fridrika III. i radio u njegovoj kancelariji, ¹¹⁶ zapisao je da je Albert VI. otkrio da ga je Kotttrer izdao te da ga je dao uhititi i baciti u tamnicu. Kotttrer je pokušao pobjeći popevši se na visok toranj tako što je u pukotine zabijao kosti koje su mu ostale od jela, nakon čega se pokušao spustiti s druge strane pomoću konopca koji je izradio od posteljine. Međutim, konopac nije bio dovoljno dugačak te je Kotttrer morao skočiti i pritom je slomio nogu. Stražari su čuli njegov jauk i uhvatili ga te su ga nakon toga još strože čuvali. Albert VI. je pak pomoću krivotvorenih isprava zaposjeo Kotttrerove utvrde, iako su pripadale Zagrebačkoj biskupiji. ¹¹⁷

Ne znamo je li se ban Matko Talovac držao dogovora da na Božić 1441. godine biskupske utvrde preda Kotttreru. Papa Eugen IV. pisao je 13. veljače 1443. godine da mu se ban obratio radi odrješenja ekskomunikacije kojom ga je biskup Benedikt kaznio za okupaciju biskupskih posjeda i utvrda, uključivši Zagreb, ¹¹⁸ ali to ne znači da ih je tada još uvijek držao. Ako je vjerovati Piccolominijevu izvještaju, krajem 1443. barem su neke od njih bile pod Kotttrеровom kontrolom. Također je moguće da ih je stekao zahvaljujući kralju Vladislavu, pa i da je razmišljao o stupanju u njegovu službu. Također je moguće i da je još u kolovozu 1443. u Bečkom Novom Mjestu stupio u tajne dogovore s Fridrikom III. ili Ulrikom Celjskim. Albert je bilo što od toga mogao smatrati izdajom. Valja primijetiti i da je Kotttrer za njega postao neželjenim teretom nakon sklapanja mira s Fridrikom III., pogotovo ako uzmemo u obzir da je upravo Kotttrer potencirao sukob između njih dvojice. Možda nije slučajno što je Albert neposredno nakon njegova uhićenja primljen među Fridrikove savjetnike. ¹¹⁹

¹¹⁴ HHStA UR AUR, dok. 1443 IV 12. Prijepis isprave u: J. CHMEL, *Materialien I, 2*, str. 128–129, dok. XXXI-II. Regest u T. WILLICH, *Regesten*, str. 154–155, reg. 168. Vidi i: R. WOLKAN, *Der Briefwechsel I, I*, str. 176, dok. 72.

¹¹⁵ *Isto*, str. 267, dok. 111.

¹¹⁶ Za to razdoblje njegova života vidi: Gioacchino PAPARELLI, *Enea Silvio Piccolomini. L'Umanesimo sul soglio di Pietro*, Ravenna, 1978., str. 66–92.

¹¹⁷ E. S. PICCOLOMINI, »De viris illustribus«, URL: <http://ww2.bibliotecaitaliana.it/xtf/view?docId=bibit001150/bibit001150.xml&chunk.id=d5881e839&toc.depth=1&toc.id=&brand=newlook> (zadnje posjećeno: 19. 11. 2016.). Vidi i: K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 73–74.

¹¹⁸ A. LUKINOVIĆ, *Monumenta VII*, str. 29, dok. 33.

¹¹⁹ R. WOLKAN, *Der Briefwechsel I, I*, str. 277, dok. 116. Vidi i: K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 98.

Kakav god Kottreerov zločin bio, Albertova osveta bila je strašna. Krajem prosinca 1443. godine, neposredno nakon Kottreerova uhićenja, dao je izraditi posebno sedlo opremljeno okovima, jamačno radi prijevoza uhićenog u tamnicu.¹²⁰ Piccolomini je 1. siječnja 1444. godine zapisao da je Albert VI. dao Kottreera vezati lancima i sputati mu noge okovima.¹²¹ Vjerojatno je bio zatočen u utvrdi Hohenberg, kamo ga je Albert dao 28. prosinca 1443. pod stražom otpraviti.¹²² Njezin gospodar Stjepan od Hohenberga bio je Albertov pristaša,¹²³ a Albert je vjerojatno vjerovao da će Kottreer biti sigurniji pod Stjepanovom stražom nego u nekoj od njegovih vlastitih utvrda, čije je zapovjednike zarobljeni kancelar vjerojatno poznao. S obzirom na Kottreerov pokušaj bijega, Albertov oprez bio je primjeren. Čini se da je u vrijeme kada je Kottreer bio uhićen raspuštena njegova pratnja, budući da je sredinom 1444. godine njegovim službenicima Baltazaru Ahaimeru i Lovri Schonegkeru iz vojvodine blagajne isplaćen novac koji im je Kottreer dugovao za njihovu službu. Činjenica da su im istom prilikom obojici kupljeni novi konji mogla bi značiti da su im grla bila oduzeta prilikom hapšenja njihova gospodara.¹²⁴

Uhićenje Petra Kottreera izazvalo je iznenađenje i konsternaciju. Piccolomini je bio šokiran, ali je također zapisao da su mnogi odobravali postupak Alberta VI. i uvjerali samog Piccolominija da je Kottreer zaslužio takav tretman te da nitko ne vjeruje da će biti oslobođen.¹²⁵ Nije iznenađujuće što su na dvoru Fridrika III., gdje je Piccolomini tada boravio, Kottreerovo svrgnuće i zatočenje dočekani s odobravanjem, ako uzmemo u obzir njegove loše odnose s Fridrikom. S druge strane, u redovima Crkve odanima Baselskom koncilu uhićenje jednog biskupa nije moglo biti prihvaćeno. Štoviše, Albert VI. i svi uključeni u uhićenje bili su samim činom ekskomunicirani.¹²⁶ Zato je Albert već je 16. siječnja 1444. godine poslao dvojicu svojih službenika u Beč pred legata Baselskog koncila da mole za održavanje.¹²⁷

Legat Koncila i pape Feliksa V. u to je vrijeme bio Albertov i Fridrikov ujak Aleksandar Mazovski, koji je njihovu ocu dugovao svoj uspon.¹²⁸ Mazovski nije uklonio ekskomunikaciju, ali je 27. siječnja 1444. godine Albertu udijelio toleranciju sudjelovanja u kršćanskoj zajednici. Iako je utvrdio da je uhićenje bilo nasilno, kao olakotnu okolnost naveo je da tijekom njega nije došlo do prolijevanja krvi. Kottreera je nazvao izabranim i potvrđenim biskupom, što znači da u očima crkvene hijerarhije on nije bio posvećeni biskup.¹²⁹

¹²⁰ Germana Maria MAIER, *Ein Rechnungsbuch Albrechts VI. von Österreich aus den Jahren 1443–1445*; rad za državni ispit na Institut für Österreichische Geschichtsforschung, Beč, 1989., str. 63–64. Vidi i: K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 83.

¹²¹ R. WOLKAN, *Der Briefwechsel I, I*, str. 267, dok. 111.

¹²² G. M. MAIER, *Ein Rechnungsbuch*, str. 86.

¹²³ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 98.

¹²⁴ G. M. MAIER, *Ein Rechnungsbuch*, str. 254.

¹²⁵ R. WOLKAN, *Der Briefwechsel I, I*, str. 267, dok. 111.

¹²⁶ Prema odredbama Drugoga lateranskog koncila, svatko tko izvrši nasilje nad pripadnikom klera automatski je ekskomuniciran. Giovanni Domenico MANSI, *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio*, vol. 21, Venecija, 1776., str. 530, § XV.

¹²⁷ G. M. MAIER, *Ein Rechnungsbuch*, str. 86.

¹²⁸ J. W. WOŚ, *Alessandro di Masovia*, str. 30–31.

¹²⁹ J. TELEKI, *Hunyadiak kora X*, str. 146–147, dok. LXV.

Tako je Albert odgodio ekskomunikaciju do suočavanja s crkvenim sudom, ali već nekoliko mjeseci kasnije postalo mu je nužnim da što prije dobije odrešenje. Naime, kralj Fridrik se u proljeće 1444. godine spremao krenuti na sabor Carstva u Nürnbergu. Albert je imao pratiti Fridrika tamo te nakon sabora preuzeti zapovjedništvo nad habsburškim trupama u ratu protiv nekih švicarskih kantona (tzv. Stari ciriški rat), u koji su se Habsburzi uključili radi vraćanja starih posjeda njihove obitelji. Kako bi imao sredstava za to, Albert je dobio dio skrbništva nad vojvodom Sigismundom u obliku uprave nad Prednjom Austrijom.¹³⁰ Ukoliko je htio imati ikakva uspjeha na zapadu Carstva, morao se što prije izmiriti s crkvenom hijerarhijom na strani Baselskog koncila, jer je u užem Carstvu postojao jak blok knezova elektora odanih baselskom papi.¹³¹

Zato se Albert krajem svibnja 1444. ponovno obratio Aleksandru Mazovskom s molbom da ga privremeno odriješi ekskomunikacije i da mu se o tome izda pisana potvrda. U molbi je izjavio da Kottretra još uvijek drži u tamnici, ali da je spreman unutar nekog zadanog roka nakon svojeg povratka sa zapada, ukoliko to bude potrebno, ili dati odštetu zatočenome, ili se na drugi način s njime nagoditi. Mazovski nije molbu rješavao sam, budući da je tada već bio na smrtni (umro je 2. lipnja 1444.),¹³² nego je za taj slučaj ovlastio kanonika Olomouca Jeronima Vogelsanga,¹³³ s uputom da Alberta odriješi te da mu propiše rok od tri mjeseca nakon povratka sa zapada da dade odštetu zatočenome ili se s njime nagodi. Vogelsang je 29. svibnja učinio kako mu je naloženo, ali je dodao da zatočenik ima biti pušten iz zatvora i predan u kućni pritvor svojem crkvenom nadređenom i nikome drugome, te da se s njime ima postupati blago.¹³⁴ Tim je postupkom Albert dobio slobodu u svojem daljnjem postupanju jer je samo on mogao odlučiti kada će se vratiti sa zapada. Međutim, ne znamo što je učinio s Kottretrorom.

Važnu je ulogu u tim događajima odigrao Albertov novi kancelar, biskup Lavanta Lovro od Lichtenberga. Naime, Vogelsang je zabilježio da je, nakon što je već zaprimio upute Aleksandra Mazovskog o postupanju glede Albertove ekskomunikacije, Lovro kod njega osobno intervenirao, moleći ga da postupi kako je napisano u uputama i odriješi Alberta.¹³⁵ Lovro je postao Albertovim kancelarom neposredno nakon Kottreterova hapšenja – kao takav se spominje već 15. siječnja 1444. godine.¹³⁶ Moguće je da je upravo on dojavio Albertu o Kottreterovoj izdaji, stvarnoj ili imaginarnoj, kako bi dobio njegovo mjesto. Albertovim je kancelarom ostao sve do svoje smrti 1446. godine.¹³⁷ Baselski ga je koncil –

¹³⁰ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 99–103.

¹³¹ J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 251–259.

¹³² J. W. WOŚ, *Alessandro di Masovia*, str. 45–46.

¹³³ Jeronim Vogelsang studirao je i magistrirao slobodne umjetnosti u Beču, gdje je također stekao bakalaureat prava; doktorat je stekao na koncilskom sveučilištu u Baselu. Paul UIBLEIN (ur.), *Die Akten der theologischen Fakultät der Universität Wien (1396–1508)*, band 2, Beč, 1978., str. 652.

¹³⁴ Puni tekst isprave u: J. CHMEL, »Zur Kritik«, str. 337–338, bilj. 1. Regest u: Josef LAMPEL (ur.), *Quellen zur Geschichte der Stadt Wien, Abteilung 1: Regesten aus in- und ausländischen Archiven mit Ausnahme des Archivs der Stadt Wien, Band 7: Regesten aus dem (Haus-, Hof- und) Staatsarchive zu Wien*, Beč, 1927., str. 203–204, reg. 15006.

¹³⁵ J. CHMEL, »Zur Kritik«, str. 337, bilj. 1.

¹³⁶ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 98.

¹³⁷ E. AUER, *Studien*, str. 152–153; K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 74, bilj. 329.

čiji je pristaša bio – nakon smrti Aleksandra Mazovskog postavio za njegova nasljednika u Akvilejskoj patrijaršiji, ali nikada nije ušao u njezin posjed.¹³⁸

Kakva god bila Lichtenbergova uloga u Kottreerovu hapšenju, čini se da se Albert tek nakon njegove smrti izmirio s uhićenim biskupom.¹³⁹ Dotad je Kottreer izgubio sve veze sa Zagrebačkom biskupijom. Fridrik Celjski nije gubio vrijeme te je nedugo nakon Kottreerova uhićenja, u ožujku 1444., kod pape Eugena IV. intervenirao u korist Benedikta iz Zvolena.¹⁴⁰ Najesen je pak ban Matko Talovac postavio vlastitog kandidata na zagrebačku biskupsku stolicu, kninskog biskupa Demetrija Čupora.¹⁴¹ Kottreer u sukobima koji su uslijedili nije imao nikakva udjela.

Vojvoda Albert VI. je u ljeto 1444. godine na saboru Carstva u Nürnbergu imenovan zapovjednikom u ratu protiv švicarskih kantona te je preuzeo upravu nad Prednjom Austrijom.¹⁴² Ako promotrimo njegov itinerar, vidjet ćemo da se u istočne austrijske zemlje vratio tek najesen 1447. godine.¹⁴³ Dotad su se crkvene prilike u Carstvu drastično promijenile. Eugen IV. je 1446. godine preko kardinala Ivana Carvajala uspio za sebe pridobiti Fridrika III.,¹⁴⁴ obećavši mu razne povlastice, a nakon Eugenove smrti novi rimski papa Nikola V. (vladao 1447. – 1455.) poslao je Carvajala kao legata da finalizira njihove dogovore. Fridrik je 21. kolovoza 1447. godine zapovjedio svim podanicima Carstva da priznaju Nikolu V. kao jedinog legalnog papu.¹⁴⁵

Albert je dotad također prestao podržavati Feliksa V., pogotovo zato što je njegov sin, vojvoda Ludovik Savojski (1413. – 1465.) pokušao steći dio Prednje Austrije.¹⁴⁶ Zbog toga se nakon povratka u Beč za trajno odrješenje obratio upravo Carvajalu, koji je tamo stigao u studenom 1447. godine.¹⁴⁷ Njemu je u to vrijeme povjerena i istraga o stanju u Zagrebačkoj biskupiji, ali se u tom kontekstu Petar Kottreer ne spominje.¹⁴⁸ Njime se bavio jedino kada je 7. studenoga 1447. odriješio Alberta ekskomunikacije. Kottreera je tada nazvao izabranim i potvrđenim biskupom Zagreba te naveo da se Albert, prema vlastitoj izjavi, u potpunosti izmirio s njime i oslobodio ga iz zatočeništva. Albert je također priznao da je prilikom Kottreerova hapšenja zaplijenio mnoga njegova dobra, ali ne znamo je li riječ o utvrdama Zagrebačke biskupije koje je spomenuo Piccolomini.

¹³⁸ Lichtenbergu je salzburški nadbiskup Fridrik Truchsess od Emmerberga, metropolit i patron Lavanta, a također i pristaša Baselskog koncila, početkom 1445. odobrio upravu nad Lavantskom biskupijom dok ne uđe u posjed Akvilejske patrijaršije. Karlmann TANGL, *Reihe der Bischöfe von Lavant*, Klagenfurt, 1841., str. 148–149. Lovro se zauzvrat zakleo na vjernost nadbiskupu i njegovim nasljednicima te obećao da će u slučaju svoje smrti sve zapovjednike utvrda Lavantske biskupije obavezati da se pokore nadbiskupu i da neće otuđivati dobra te biskupije bez nadbiskupova odobrenja. HHStA UR AUR, dok. 1445 I 15.

¹³⁹ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 237.

¹⁴⁰ T. PÁLÓSFALVI, »Cilleiek és Tallóciak«, str. 68.

¹⁴¹ *Isto*, str. 70–73.

¹⁴² K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 106. Vidi i: D. SPECK, »Albrecht VI.«, str. 171.

¹⁴³ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 657–662.

¹⁴⁴ J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 274–275 i 282–283.

¹⁴⁵ *Isto*, str. 312.

¹⁴⁶ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 126 i 148.

¹⁴⁷ J. W. STIEBER, *Pope Eugenius*, str. 313.

¹⁴⁸ Lino Gómez CANEDO, *Un español al servicio de la Santa Sede: Don Juan de Carvajal, cardenal de Sant'Angelo, legado en Alemania y Hungría (1399?–1469)*, Madrid, 1947., str. 262.

Rekao je da se glede njih prijateljski dogovorio s Kottrerom, dodavši da ih se on svojevrijedno odrekao.¹⁴⁹

Nakon pomirbe Albert je Kottlera ponovno učinio svojim kancelarom i on je u toj funkciji služio sve do 1451. ili 1452. godine.¹⁵⁰ I nakon toga nastavio je služiti kao Albertov savjetnik te je u njegovo ime izvršavao mnoge važne zadaće.¹⁵¹ Iako se Kottler među Albertovim osobljem i dalje nazivao izabranim i potvrđenim biskupom Zagreba,¹⁵² u javnopравnim ispravama više nije tako nazivan. Kao kancelar Alberta VI. služio je i 1449. godine, kada je Albert dao uhititi cijelo vijeće grada Fribourga.¹⁵³ Jedan od vijećnika, Nicod Bugniet, zapisao je da je osobno pregovarao s Kottlerom o svojem oslobođenju, ali ga je nazivao samo kancelarom, nikad biskupom.¹⁵⁴ Od 1451. do 1454. godine Kottlera nalazimo kao prepozita crkve sv. Martina u Rheinfeldenu, nedaleko Basela.¹⁵⁵ Vjerojatno mu je tu nadarbinu dodijelio Albert VI. kao nagradu za njegovu službu,¹⁵⁶ nakon što je zaposjeo taj grad 1449. godine.¹⁵⁷

Čini se da je Kottler nakon toga barem neko vrijeme stolovao u Rheinfeldenu. Kada je Albert VI. u rujnu 1451. godine pozivao svoje sljedbenike da ga prate u Rim na carsku krunidbu Fridrika III., dijelu njih naložio je da se jave njegovu namjesniku Petru Kottleru u Rheinfeldenu.¹⁵⁸ Nedugo nakon toga ovlastio je svoje savjetnike, među njima i Kottlera, da dogovore njegov brak s Matildom Falačkom.¹⁵⁹ Ona ga je u svojim ispravama 6. studenoga 1452. i 12. travnja 1453. nazivala prepozitom i namjesnikom Rheinfeldena.¹⁶⁰ Kao prepozit Rheinfeldena sudjelovao je i u sjednicama suda dvorske komore cara Fridrika III. u ljeto 1455. godine.¹⁶¹ Godinu dana nakon toga u toj službi nalazimo drugu osobu,¹⁶² a Kottleru se gubi svaki trag.

¹⁴⁹ HHStA UR FUK, dok. 601; prijepis isprave u: J. CHMEL, »Zur Kritik«, str. 338, bilj. 1.

¹⁵⁰ D. SPECK, »Fürst, Räte«, str. 85.

¹⁵¹ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 256–257, 360 i 402.

¹⁵² Tako ga je titulirao predstojnik Albertove kuhinje 1450. godine kada mu je isplatio neki novac; vidi: *Isto*, str. 237, bilj. 959.

¹⁵³ *Isto*, str. 224–228. Vidi i: Albert BÜCHI, *Freiburgs Bruch mit Österreich, sein Übergang an Savoyen und Anschluss an die Eidgenossenschaft*, Fribourg, 1897., str. 58.

¹⁵⁴ Jean GRÉMAUD (ur.), »Nicod Bugniet – Le livre des prisonniers«, *Mémorial de Fribourg*, vol. 4, Fribourg, 1857., str. 272–273 i 276.

¹⁵⁵ Guy P. MARCHAL, »St. Martin in Rheinfeldenu«, *Die weltlichen Kollegiatstifte der deutsch – und französischsprachigen Schweiz. Helvetia sacra, Abteilung II: Kollegiatstifte*, teil 2, Bern, 1977., str. 409.

¹⁵⁶ D. SPECK, »Fürst, Räte«, str. 85; K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 237.

¹⁵⁷ D. SPECK, »Albrecht VI.«, str. 171.

¹⁵⁸ Josef CHMEL (ur.), *Urkunden, Briefe und Actenstücke zur Geschichte der habsburgischen Fürsten König Ladislaus Posthumus, Erzherzog Albrecht VI. und Herzog Siegmund von Österreich aus den Jahren 1443–1473. Fontes rerum Austriacarum, 2. Abteilung: Diplomataria et acta, 86, Band 2*, Beč, 1850., str. 95, dok. VII.

¹⁵⁹ K. M. A. LANGMAIER, *Erzherzog Albrecht*, str. 273 i 329 i dalje.

¹⁶⁰ Karlsruhe, Generallandesarchiv, Ältere Bestände (vornehmlich aus der Zeit des Alten Reichs), Urkunden, Größere Territorien, Bestand 21: Vereinigte Breisgauer Archive (Vorderösterreich u.a.), Spezialia badischer Orte; *Hauenstein, Ort und Grafschaft, Stadt Laufenburg (Baden), Landkreis Waldshut*, br. 3706 i 3707, dostupno online URL: [https://www2.landesarchiv-bw.de/ofs21/bild_zoom/zoom.php](https://www2.landesarchiv-bw.de/ofs21/bild_zoom/zoom.php?bestand=10713&id=2865579&syssuche=chottrr&logik=und&screenbreite=1920&screenhoehe=1040) (zadnje posjećeno 15. 12. 2019.).

¹⁶¹ Johann LECHNER, »Reichshofgericht und königliches Kammergericht im 15. Jahrhundert«, *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung*, Ergänzungsband VII, Beč, 1907., str. 144–145.

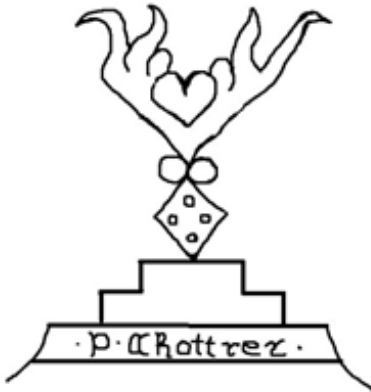
¹⁶² *Isto*, str. 147. Rečena osoba je Johannes Ruttler; za njega vidi: P. MORAW, »Gelehrte Juristen«, str. 525.

Zaključak

Iako je njegova uloga u povijesti Zagrebačke biskupije bila tek epizodna, Petar Kottler njezina je poveznica s važnim procesima koji su zahvatili Europu u 15. stoljeću. Biskupsku čast stekao je zahvaljujući složenom stjecaju okolnosti. Nakon što je uslijed loših odnosa s vojvodom Fridrikom IV. Habsburgom izgubio upravu nad župom Sv. Petra u Ljubljani, stupio je u službu Fridrikova brata Alberta VI. Taj je vrijeme prijestolnih borbi u Ugarskom Kraljevstvu stao na stranu kraljice Elizabete Luksemburške, što mu je omogućilo da Kottlera postavi za zagrebačkog biskupa. Kada bismo morali vremenski omeđiti njegovu biskupsku službu, sigurni smo da počinje 1440. godine – bilo Elizabetinom prezentacijom na biskupsku stolicu u ljeto te godine, bilo potvrdom baselskog pape Feliksa V. u studenome. Krajem 1443. ili početkom 1444. godine on definitivno prestaje biti zagrebačkim biskupom, iako se kasnije i dalje tako nazivao. Vjerojatno nikada nije bio posvećen za biskupa, jer su ga čak i prelati u službi Feliksa V. nazivali tek izabranim i potvrđenim biskupom.

Ne znamo nad kojim je dijelovima Zagrebačke biskupije Kottler vladao. Enea Silvio Piccolomini jedini je zapisao da je vojvoda Albert nakon njegova hapšenja na prijevaru zauzeo utvrde Zagrebačke biskupije, time nam dajući nepotvrđen podatak prema kojem bi Kottler ikada posjedovao ikoji dio biskupskih posjeda. Budući da je grof Fridrik Celjski podržavao njegova rivala za zagrebačku biskupsku stolicu, Benedikta iz Zvolena, teško je zamisliti kako bi Kottler zauzeo te utvrde bez barem prešutne grofove dozvole jer su Celjski tada bili dominantna sila na tom prostoru. Budući da je Ulrik Celjski u to vrijeme bio pobornik Baselskog koncila i pape Feliksa V., moguće je da je utjecao na svojeg oca da barem prešutno dopusti njihovu kandidatu da preuzme biskupiju.

Izrazito složena situacija kroz koju su tada prolazili Ugarsko Kraljevstvo i habsburški dio Svetog Rimskog Carstva učinila je Kottlerovu karijeru na zagrebačkoj biskupskoj stolici vrlo turbulentnom. Međutim, sama činjenica da ga je potvrdio baselski papa ukazuje na nešto mnogo važnije, na činjenicu da je Zagrebačka biskupija održavala veze s Baselskim koncilom. Ona je u tom aspektu bila uvelike pod utjecajem svojih svjetovnih patrona, pogotovo kraljice Elizabete, koja je barem na početku svoje vladavine podržavala Baselski koncil, i kralja Vladislava Jagelovića, koji mu je pod utjecajem poljske Crkve bio naklonjen. Veze Zagrebačke biskupije i Baselskog koncila, posljednjeg od velikih srednjovjekovnih koncila i vrhunca konciliarističkog pokreta, bogata su tema koja znatno raslojava povijest zagrebačke Crkve. Očito je da su u redovima biskupijskog klera postojali disonantni glasovi i različite ideje o ustroju Katoličke crkve, što znači i da je njezin duhovni život bio prilično bogat. Primjer Petra Kottlera zbog toga je važan i relevantan jer upotpunjuje sliku povijesti Zagrebačke biskupije krajem srednjeg vijeka, ali nam i predočuje njezinu kvalitativnu složenost. Njegovim izlaženjem na vidjelo nismo samo slijedu prelata dodali još jednog biskupa nego smo ukazali i na duhovnu raznolikost unutar Zagrebačke biskupije tijekom vladavine posljednjeg protupape u povijesti Katoličke crkve.

Slika 1: Bilježnički znak Petra Kottreera
(skica prema HHStA UR FUK 459).

Summary

PETER KOTTRER – BISHOP OF ZAGREB WITH CONFIRMATION OF THE BASEL CONCLUSION

Peter Kotterer was a cleric from the city of Passau in the Southeastern part of the Holy Roman Empire. During the first half of the 15th century, thanks to his education and acquaintances with members of the ducal chancery of the Austrian Habsburg dynasty, he managed to obtain high posts in the Austrian and Tyrolean Church. During the 1420s and 1430s he served in the chanceries of Duke Frederick IV and his nephew Frederick V (who later became Frederick III, Holy Roman Emperor). Probably due to disagreements with the latter, Kottrer lost much of his prestige and income in 1439. Seeking employment, he became the chancellor of his former master's worst enemy, his brother Duke Albert VI. His new master joined the dynastic struggle in the neighbouring Kingdom of Hungary on the side of Queen Elizabeth, who fought against the Polish king Wladislas III Jagiellon. Thanks to the queen, Albert managed to get his chancellor presented to the bishop's see of Zagreb in 1440. In accordance with Elisabeth's, Albert's and probably his own ecclesiastical affiliation, Kottrer was confirmed as bishop not by the Roman pope Eugene IV, but by the anti-pope Felix V, who had been elected by the Council of Basel. After his confirmation, Peter managed to be recognized as bishop of Zagreb by King Wladislas, probably thanks to the king's agreement with his master. It is unknown whether he ever really ruled his diocese. Count Frederick II of Celje had his own candidate for the bishop's see of Zagreb, Benedict of Zvolen, who was confirmed by Pope Eugene IV and, in an unexpected twist of events, recognized by Queen Elizabeth. Peter's career as Bishops of Zagreb ended in late 1443, when Duke Albert VI had him arrested on the suspicion of treason. He spent some time in a dungeon, but was later reconciled with the Duke and even returned to the post of his chancellor. Nevertheless, he never again had any real connections with the Diocese of Zagreb. Although his career as bishop was short, it proves that there were differing opinions among the members of the 15th century Diocese of Zagreb, some favoring the Roman papacy, and some the conciliarist ideas embodied by the Council of Basel.

KEY WORDS: *Diocese of Zagreb, Middle Ages, 15th century, the Habsburgs, Counts of Celje, Council of Basel.*

